

si gratiam sic susceperunt, ut propriam perderent voluntatem? Tamen ne ipsa voluntas sine gratia Dei putetur boni aliquid posse, continuo cum dixisset, « Gratia ejus » in me vacua non fuit, sed plus omnibus illis laboravi: » subjunxit atque ait, « Non ego autem, sed gratia Dei » mecum¹: » id est, non solus, sed gratia Dei mecum: ac per hoc nec gratia Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo. Ut autem de coelo vocaretur, et tam magna et efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola; quia merita ejus erant magna, sed mala. Denique et alibi dicit ad Timotheum: « Collabora Evangelio secundum virtutem Dei salvos nos facientis, et vocantis vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum suum propositum et gratiam, quæ data est nobis » in Christo Jesu². » Item merita sua, sed mala commemorans dicit: « Fuimus enim stulti et nos aliquando et increduli, errantes, servientes desideriis et voluptatibus » variis, in malitia et invidia agentes, abominabiles, invicem odio habentes³. » Quid istis tam malis meritis nisi poena utique debebatur? Sed Deo reddente bona pro malis, per gratiam quæ non secundum merita nostra datur, factum est quod deinde subjungit et dicit, « Cum » autem benignitas et humanitas illuxit Salvatoris nostri » Dei, non ex operibus justitiæ quæ fecimus nos; sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus sancti, quem » ditissime effudit super nos, per Jesum Christum Salvatorem nostrum, ut justificati ipsius gratia, hæredes efficiamur secundum spem vitæ æternæ⁴. »

XIII. His et talibus testimoniis divinis probatur, gratiam Dei non secundum merita nostra dari: quandoquidem non solum nullis bonis, verum etiam multis meritis

¹ 1 Cor. xv, 10. — ² 2 Tim. i, 8, — ³ Tit. iii, 3. — ⁴ Ibid.

malis præcedentibus videmus datam, et quotidie dari videmus. Sed plane cum data fuerit, incipiunt esse etiam merita nostra bona, per illam tamen: nam si se illa subtraxerit, cadit homo, non erectus, sed præcipitatus libero arbitrio. Quapropter nec quando cœperit homo habere merita bona, debet sibi tribuere illa, sed Deo, cui dicitur in Psalmo, « Adjutor meus esto, ne derelinquas me¹. » Dicendo, « Ne derelinquas me, » ostendit quia si derelictus fuerit, nihil boni valet ipse per se: unde et ille ait, « Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in æternum². » Putaverat enim suum fuisse bonum, quod ei sic abundabat, ut non moveretur: sed ut ostenderetur illi, cujus esset illud, de quo tanquam suo cœperat gloriari, paululum gratia deserente admonitus dicit. « Domine, in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem, avertisti autem » faciem tuam a me, et factus sum conturbatus³. » Ideo necessarium est homini, ut gratia Dei non solum justificetur impius, id est, ex impio fiat justus, cum redduntur ei bona pro malis; sed etiam cum fuerit jam justificatus ex fide, ambulet cum illo gratia, et incumbat super ipsam ne cadat. Propter hoc scriptum est in Cantico canticorum de ipsa Ecclesia: « Quæ est ista quæ ascendit dealbata, incumbens super fratrualem suam⁴? » Dealbata est enim quæ per se ipsam alba esse non posset. Et a quo dealbata est, nisi ab illo, qui per Prophetam dicit, « Si fuerint peccata vestra ut phœnicium, sicut nivem » dealbabo⁵. » Quando ergo dealbata est, nihil boni merebatur: jam vero alba facta, bene ambulat; sed si super eum a quo dealbata est, perseveranter incumbat. Propter quod et ipse Jesus, super quem incumbit deal-

¹ Psal. xxvi, 9. — ² Id. xxix, 7. — ³ Ibid. 8. — ⁴ Cant. viii, 5. — ⁵ Isai. i, 18.

bata, dixit Discipulis suis, « Sine me nihil potestis fabricare¹. »

XIV. Ergo redeamus ad apostolum Paulum, quem certe invenimus sine ullis meritis bonis, imo cum multis meritis malis, Dei gratiam consecutum reddentis bona pro malis: videamus quid dicat sua jam propinquante passione, scribens ad Timotheum: « Ego enim jam immoror, inquit, et tempus resolutionis meae instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi². » Ista utique jam merita sua bona commemorat; ut post bona merita consequatur coronam, qui post merita mala consecutus est gratiam. Denique attendite quid sequatur: « Superest, inquit, mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex³. » Cui redderet coronam justus iudex, si non donasset gratiam misericors pater? Et quomodo esset ista corona justitiae, nisi praecessisset gratia quae justificat impium? Quomodo ista debita redderetur, nisi prius illa gratuita donaretur?

XV. Sed cum dicunt Pelagiani hanc esse solam non secundum merita nostra gratiam, qua homini peccata dimittuntur; illam vero quae datur in fine, id est, aeternam vitam, meritis nostris praecedentibus reddi: respondendum est eis. Si enim merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda ista sententia: quoniam vero merita humana sic praedicant, ut ea ex semetipso, habere hominem dicant, prorsus rectissime respondet Apostolus, « Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem et accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti⁴? » Prorsus talia cogitanti verissime dicitur: Dona sua coronat Deus, non merita tua, si tibi a te ipso, non ab illo sunt merita tua. Haec enim si talia sunt, mala

¹ Joan. xv, 5. — ² 2 Tim. iv, 6. — ³ Ibid. 8. — ⁴ 1 Cor. iv, 7.

sunt; quae non coronat Deus: si autem bona sunt, Dei dona sunt; quia sicut dicit apostolus Jacobus, « Omne datum optimum et omne donum perfectum de sursum est, descendens a Patre luminum¹. » Unde dicit et Joannes praecursor Domini, « Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de caelo²: » utique de caelo, unde etiam venit Spiritus sanctus, quando Jesus ascendit in altum, captivavit captivitatem, dedit dona hominibus³. Si ergo Dei dona sunt bona merita tua, non Deus coronat merita tua tanquam merita tua, sed tanquam dona sua.

XVI. Proinde consideremus ipsa merita apostoli Pauli, quibus dixit coronam justitiae redditurum iudicem justum, et videamus utrum merita ipsius tanquam ipsius, id est, ex ipso illi comparata, an dona sint Dei. « Bonum, inquit, certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi⁴. » Primo ista bona opera, si non ea praecessissent cogitationes bonae, nulla essent. Attendite itaque quid de ipsis cogitationibus dicat: ait enim scribens ad Corinthios, « Non quia idonei sumus cogitare aliquid a nobis, tanquam ex nobismetipsis; sed sufficientia nostra ex Deo est⁵. » Deinde singula inspiciamus: « Bonum, inquit, certamen certavi. » Quaero qua virtute certaverit, utrum quae illi ex semetipso fuerit, an quae de super data sit? Sed absit ut tantus doctor ignoraverit legem Dei, cujus vox est in Deuteronomio: « Ne dicas in corde tuo: Fortitudo mea et potentia manus meae fecit mihi virtutem magnam hanc; sed memoraberis Domini Dei tui, quia ipse tibi dat fortitudinem facere virtutem⁶. » Quid autem prodest bonam certamen, nisi sequetur victoria? Et quis dat victoriam, nisi ille de quo dicit ipse: « Gratias

¹ Jacob. i, 17. — ² Joan. iii, 27. — ³ Psal. lxxvii, 19, et Ephes. iv, 8. — ⁴ 2 Tim. iv, 7. — ⁵ 2 Cor. iiii, 5. — ⁶ Deut. viii, 17.

» Deo qui dat nobis victoriam per Dominum nostrum Je-
 » sum Christum¹? » Et alio loco cum commemorasset tes-
 » timonium de Psalmo, « Quoniam propter te mortifica-
 » mur tota die, deputati sumus velut oves occisionis²; »
 » subjecit atque ait, « Sed in his omnibus supervincimus
 » per eum qui dilexit nos³: » non ergo per nos, sed per
 » eum qui dilexit nos. Deinde dixit, « Cursum consum-
 » mavi: » sed ille hoc dixit, qui alio loco dicit, « Igitur
 » non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei⁴. »
 Quæ sententia nullo modo potest etiam sic converti ut
 dicatur, Non miserentis Dei, sed volentis et currentis est
 hominis: quisquis enim hoc ausus fuerit dicere, aperte
 se ostendit Apostolo contradicere.

XVII. Postremo dixit: « Fidem servavi⁵: » sed ille
 hoc dixit, qui alibi ait: « Misericordiam consecutus sum,
 » ut fidelis essem⁶. » Non enim dixit: « Misericordiam
 consecutus sum, quia fidelis eram; sed, « Ut fidelis es-
 » sem: » hinc ostendens etiam ipsam fidem haberi nisi
 Deo miserante non posse, et esse donum Dei. Quod aper-
 tissime docet, dicens: « Gratia salvi facti estis per fidem,
 » et hoc non ex vobis, sed Dei donum est⁷. » Possent
 enim dicere: Ideo accepimus gratiam, quia credidimus,
 tanquam sibi fidem tribuentes, gratiam Deo: propter
 hoc Apostolus cum dixisset, « Per fidem; et hoc, inquit,
 » non ex vobis, sed Dei donum est. » Rursus ne dicerent
 suis operibus se donum tale meruisse, continuo subjecit:
 « Non ex operibus, ne forte quis extollatur⁸. » Non quia
 negavit aut evacuavit opera bona, cum dicat Deum uni-
 cuique reddere secundum opera ejus: sed quia opera
 sunt ex fide, non ex operibus fides⁹; ac per hoc ab illo

¹ 1 Cor. xv, 57. — ² Psal. xliiii, 22. — ³ Rom. viii, 37. — ⁴ Id. ix, 16.
 — ⁵ 2 Tim. iv, 7. — ⁶ 1 Cor. vii, 25. — ⁷ Ephes. ii, 8. — ⁸ Ibid. 9. —
⁹ Rom. ii, 6.

sunt nobis opera justitiæ, a quo est ipsa fides, de qua
 dictum est: « Justus ex fide vivit¹. »

XVIII. Homines autem non intelligentes, quod ait
 ipse Apostolus: « Arbitramur justificari hominem per
 » fidem sine operibus legis²: » putaverunt eum dicere
 sufficere homini fidem, etiamsi male vivat et bona opera
 non habeat. Quod absit ut sentiret vas electionis: qui
 cum dixisset quodam loco: « In Christo enim Jesu neque
 » circumcisio aliquid valet, neque præputium; » mox
 addidit: « Sed fides quæ per dilectionem operatur³. » Ipsa
 est fides quæ fideles Dei separat ab immundis dæmoni-
 bus: nam et ipsi, sicut dicit apostolus Jacobus, « Cre-
 » dunt et contremiscunt⁴; » sed non bene operantur. Non
 ergo habent istam fidem ex qua justus vivit, id est, quæ
 per dilectionem operatur, ut reddat ei Deus vitam æter-
 nam secundum opera ejus. Sed quia et ipsa bona opera
 nobis ex Deo sunt, a quo nobis et fides est, et dilectio,
 propterea idem ipse doctor gentium⁵, etiam ipsam vitam
 æternam gratiam nuncupavit.

XIX. Et nascitur inde non parva quæstio, quæ Do-
 mino donante solvenda est. Si enim vita æterna bonis
 operibus redditur, sicut apertissime dicit Scriptura:
 « Quoniam Deus reddet unicuique secundum opera
 » ejus⁶: » quoniam gratia est vita æterna, cum gratia
 non operibus reddatur, sed gratis detur, ipso Apostolo
 dicente: « Ei qui operatur, merces non imputatur se-
 » cundum gratiam, sed secundum debitum. » Et iterum:
 « Reliquiæ, inquit, per electionem gratiæ salvæ factæ
 » sunt. » Et mox addidit: « Si autem gratia, jam non ex
 » operibus; alioquin gratia jam non est gratia⁷. » Quo-
 modo est ergo gratia vita æterna, quæ ex operibus su-

¹ Habac. ii, 4. — ² Rom. iii, 28. — ³ Galat. v, 6. — ⁴ Jacob. ii, 19. —
⁵ Rom. vi, 23. — ⁶ Marc. xvi, 27. — ⁷ Rom. iv, 4, et xi, 5.

mitur? An forte vitam æternam non dixit Apostolus gratiam; imo vero sic dixit, ut negari omnino non possit; nec intellectorem acutum, sed tantummodo intentum desideret auditorem. Cum enim dixisset: « Stipendium » peccati mors: » continuo subdidit: « Gratia autem » Dei vita æterna in Christo Jesu Domino nostro¹. »

XX. Ista ergo quæstio nullo modo mihi videtur posse dissolvi, nisi intelligamus et ipsa bona opera nostra quibus æterna redditur vita, ad Dei gratiam pertinere, propter illud quod ait Dominus Jesus: « Sine me nihil » potestis facere². » Et ipse Apostolus cum dixisset: « Gratia salvi facti estis per fidem, et hoc non ex vobis, » sed Dei donum est, non ex operibus, ne forte quis extollatur³: » vidit utique putare posse homines hoc ita dictum, quasi necessaria non sint opera bona credentibus, sed eis fides sola sufficiat; et rursus posse homines de bonis operibus extolli, velut ad ea facienda sibi ipsi sufficiant: mox itaque addidit: « Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ » præparavit Deus, ut in illis ambulemus⁴. » Quid est hoc, quod cum Dei gratiam commendans dixisset: « Non » ex operibus, ne forte quis extollatur; » cur hoc dixerit rationem reddens, « Ipsius enim sumus, inquit, figmentum, creati in Christo Jesu in operibus bonis? » Quomodo ergo, « Non ex operibus, ne forte quis extollatur? » Sed audi, et intellige, « Non ex operibus » dictum, tanquam tuis ex te ipso tibi existentibus, sed tanquam his in quibus te Deus finxit, id est, formavit et creavit. Hoc enim ait: « Ipsius sumus figmentum, creati in Christo » Jesu in operibus bonis: » non illa creatione qua homines facti sumus, sed ea de qua ille dicebat, qui utique

¹ Rom. vi, 23. — ² Joan. xv, 5. — ³ Ephes. ii, 8. — ⁴ Ibid. 10.

jam homo erat: « Cor mundum crea in me Deus¹: » et de qua dicit Apostolus: « Si qua igitur in Christo nova » creatura, vetera transierunt; ecce facta sunt nova, » omnia autem ex Deo². » Fingimur ergo, id est, formamur et creamur « In operibus bonis, quæ, » non præparavimus nos, sed « Præparavit Deus, ut in illis ambulemus. Itaque, charissimi, si vita bona nostra nihil aliud est quam Dei gratia, sine dubio et vita æterna, quæ bonæ vitæ redditur, Dei gratia est: et ipsa enim gratis datur, quia gratis data est illa cui datur. Sed illa cui datur, tantummodo gratia est: hæc autem quæ illi datur, quoniam præmium ejus est, gratia est pro gratia, tanquam merces pro justitia; ut verum sit, quoniam verum est, quia « Reddet unicuique Deus secundum opera » ejus³. »

XXI. Utrum autem legerimus in libris sanctis, « Gratiam pro gratia, » forsitan quæritis. Sed habetis Evangelium secundum Joannem tanta luce clarissimum, ubi Joannes Baptista de Domino Christo dicit: « Nos autem » ex plenitudine ejus accepimus, et gratiam pro gratia⁴. » Ex ejus itaque plenitudine accepimus pro modulo nostro tanquam particulas nostras ut bene vivamus, « Sicut » Deus partitus est mensuram fidei⁵; » quia « Unusquisque proprium donum habet a Deo, alius sic, alius autem sic⁶; » et ipsa est gratia: sed insuper accipiemus et gratiam pro gratia, quando nobis vita æterna reddetur, de qua dixit Apostolus: « Gratia autem Dei vita » æterna in Christo Jesu Domino nostro⁷: » cum prius dixisset: « Stipendium peccati mors. » Merito enim stipendium, quia militiæ diabolicæ mors æterna tanquam debitum redditur. Ubi cum posset dicere, et recte dicere:

¹ Psal. l, 12. — ² 2 Cor. v, 17. — ³ Psal. lxi, 13, et Apoc. xxii, 12. — ⁴ Joan. i, 16. — ⁵ Rom. xii, 3. — ⁶ 1 Cor. vii, 7. — ⁷ Rom. vi, 23.

Stipendium autem justitiæ vita æterna : maluit dicere : « Gratia autem Dei vita æterna : » ut hinc intelligeremus, non pro meritis nostris Deum nos ad æternam vitam, sed pro sua miseratione perducere. De quo in Psalmo dicit homo ejus animæ suæ : « Qui coronat te in » miseratione et misericordia¹. » Numquid non corona bonis operibus redditur? Sed quia ipsa bona opera ille in bonis operatur, de quo dictum est : « Deus est enim » qui operatur in vobis et velle et operari pro bona voluntate² : » ideo dixit Psalmus : « Coronat te in miseratione et misericordia : » quia ejus miseratione bona operamur, quibus corona redditur. Non enim, quia dixit : « Deus est enim qui operatur in vobis et velle et operari » pro bona voluntate, » ideo liberum arbitrium abstulisse putandus est. Quod si ita esset, non superius dixisset : « Cum timore et tremore vestram ipsorum salutem » operamini. » Quando enim jubetur ut operentur, liberum eorum convenitur arbitrium : sed ideo cum timore et tremore ; ne sibi tribuendo quod bene operantur, de bonis tanquam suis extollantur operibus. Tanquam ergo interrogaretur Apostolus, et diceretur ei : Quare dixisti, « Cum timore et tremore³? » horum verborum rationem reddidit, dicens : « Deus est enim qui operatur in vobis. » Si enim timetis et tremetis, non extollimini tanquam de vestris operibus bonis, quia Deus est qui operatur in vobis.

XXII. Itaque, fratres, debetis quidem per liberum arbitrium non facere mala, et facere bona; hoc enim nobis lex Dei præcipit in libris sanctis, sive veteribus, sive novis : sed legamus et adjuvante Domino intelligamus Apostolum dicentem : « Quia non justificabitur ex lege » omnis caro coram illo, per legem enim cognitio pec-

¹ Psal. cii, 4. — ² Philip. ii, 13. — ³ Ibid. 12.

cati⁴. Cognitio » dixit, non consumptio. Quando autem cognoscit homo peccatum, si non adjuvat gratia ut cognitum caveatur, sine dubio lex iram operatur. Quod alio loco ipse Apostolus dicit, ipsius enim verba sunt : « Lex iram operatur². » Hoc autem dixit, quia ira Dei major est in prævaricatore, qui per legem cognoscit peccatum, et tamen facit : talis quippe homo prævaricator est legis, sicut et in alio loco dicit : « Ubi enim lex non » est, nec prævaricatio est. » Propter hoc et alibi ait : « Ut serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate » litteræ³ : » legem volens intelligi litteræ vetustatem, novitatem vero spiritus quid nisi gratiam? Et ne putaretur accusasse legem vel reprehendisse; continuo sibi opposuit quæstionem, et ait : « Quid ergo dicemus? Lex » peccatum est? Absit⁴. » Deinde subjunxit : « Sed peccatum non cognovi, nisi per legem : » hoc est quod dixerat : « Per legem cognitio peccati. Nam concupiscentiam, inquit, nesciebam, nisi lex diceret : Non concupisces⁵. Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam : » sine lege enim peccatum mortuum est, ego autem alio » quando vivebam sine lege; adveniente autem mandato, peccatum revixit, ego autem mortuus sum, et inventum est mihi mandatum quod erat in vitam, hoc esse in » mortem, peccatum enim occasione accepta per mandatum fefellit me, et per illud occidit. Itaque lex quidem » sancta, et mandatum sanctum, et justum, et bonum. » Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. » Sed peccatum ut appareat peccatum, per bonum mihi » operatum est mortem, ut fiat supra modum peccator » aut peccatum per mandatum : » Et ad Galatas dicit :

¹ Rom. iii, 20. — ² Id. iv, 15. — ³ Id. vii, 6. — ⁴ Ibid. 7, et seqq. — ⁵ Exod. xx, 17.

« Scientes autem quoniam non justificabitur homo ex
» operibus legis nisi per fidem Jesu Christi, et nos in
» Christo Jesu credidimus, ut justificemur ex fide Christi,
» et non ex operibus legis, quoniam ex operibus legis non
» justificabitur omnis caro¹. »

XXIII. Quid est ergo quod vanissimi homines et per-
versissimi Pelagiani legem dicunt esse Dei gratiam, qua
juvamus ad non peccandum? Quid est miseri quod di-
cunt, qui sine ulla dubitatione tanto Apostolo contradi-
cunt? Ille dicit peccatum vires adversus hominem acce-
pisse per legem, et eum per mandatum, quamvis sanctum
et justum et bonum, tamen occidere, et per bonum ope-
rari ei mortem, de qua non liberaretur, nisi vivificaret
Spiritus eum, quem littera occiderat, sicut alio loco dicit:
« Littera occidit, Spiritus autem vivificat²: » et isti in-
dociles contra lucem Dei cæci, et contra vocem Dei surdi,
occidentem litteram vivificare dicunt, et vivificanti spi-
ritui contradicunt. « Ergo, fratres, ut ipsius potius
» Apostoli verbis vos moneam, debitores sumus non
» carni, ut secundum carnem vivamus: si enim secun-
» dum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu
» actiones carnis mortificaveritis, vivetis³. » Hæc dixi,
ut apostolicis verbis liberum arbitrium vestrum a malo
deterrem, et exhortarer bonum: nec tamen ideo debetis
in homine, hoc est, in vobis ipsis, non in Domino glo-
riari, quando non secundum carnem vivitis, sed spiritu
actiones carnis mortificatis. Ut enim non se extollerent
quibus ista dicebat, existimantes se suo spiritu tanta hæc
bona opera facere posse, non Dei, propterea cum dixisset:
« Si autem spiritu actiones carnis mortificaveritis, vive-
» tis: » continuo subjecit: « Quotquot enim Spiritu Dei
» aguntur, hi filii sunt Dei⁴. » Quando ergo spiritu ac-

¹ Galat. II, 10. — ² 2 Cor. III, 6. — ³ Rom. VII, 12. — ⁴ Ibid. 14.

tiones carnis mortificatis ut vivatis, illum glorificate,
illum laudate, illi gratias agite, cujus spiritu agimini ut
ista valeatis, ut vos filios Dei esse monstretis. « Quotquot
» enim Spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei. »

XXIV. Quotquot ergo adjuncto solo adjutorio legis,
sine adjutorio gratiæ, confidentes in virtute sua, suo
spiritu aguntur, non sunt filii Dei. Tales sunt de quibus
idem dicit Apostolus, quod « Ignorantes Dei justitiam,
» et suam volentes constituere, justitiæ Dei non sunt sub-
» jecti¹. » De Judæis hoc dixit, qui de se præsumentes
gratiam repellebant, et in Christum propterea non cre-
debant. Suam vero justitiam dicit eos volentes consti-
tuere, quæ justitia est ex lege; non quia lex ab ipsis est
constituta, sed in lege quæ ex Deo est, suam justitiam
constituerant, quando eandem legem suis viribus se im-
plere posse credebant: ignorantes Dei justitiam, non quia
justitia Deus justus est, sed quæ justitia est homini ex
Deo. Et ut sciatis hanc illum eorum dixisse justitiam,
quæ est ex lege; hanc autem Dei, quæ homini est ex
Deo: audite quid alio loco dicat, cum de Christo loque-
retur. « Propter quem omnia, inquit, non solum detri-
» menta esse credidi, verum et stercorea existimavi esse, ut
» Christum lucrifaciam, et inveniar in illo non habens
» meam justitiam quæ ex lege est, sed eam quæ est per fi-
» dem Christi, quæ est ex Deo². » Quid est autem, « Non
» habens meam justitiam quæ ex lege est; » cum sua non
esset lex ipsa, sed Dei: nisi, quia suam dixit justitiam,
quamvis ex lege esset, quia sua voluntate legem se posse
putabat implere sine adjutorio gratiæ quæ est per fidem
Christi? Ideo cum dixisset, « Non habens meam justiti-
» am quæ ex lege est: » secutus adjunxit, « Sed eam quæ
» est per fidem Christi, quæ est ex Deo. » Hanc ignora-

¹ Rom. x, 3. — ² Philip. III, 8.